

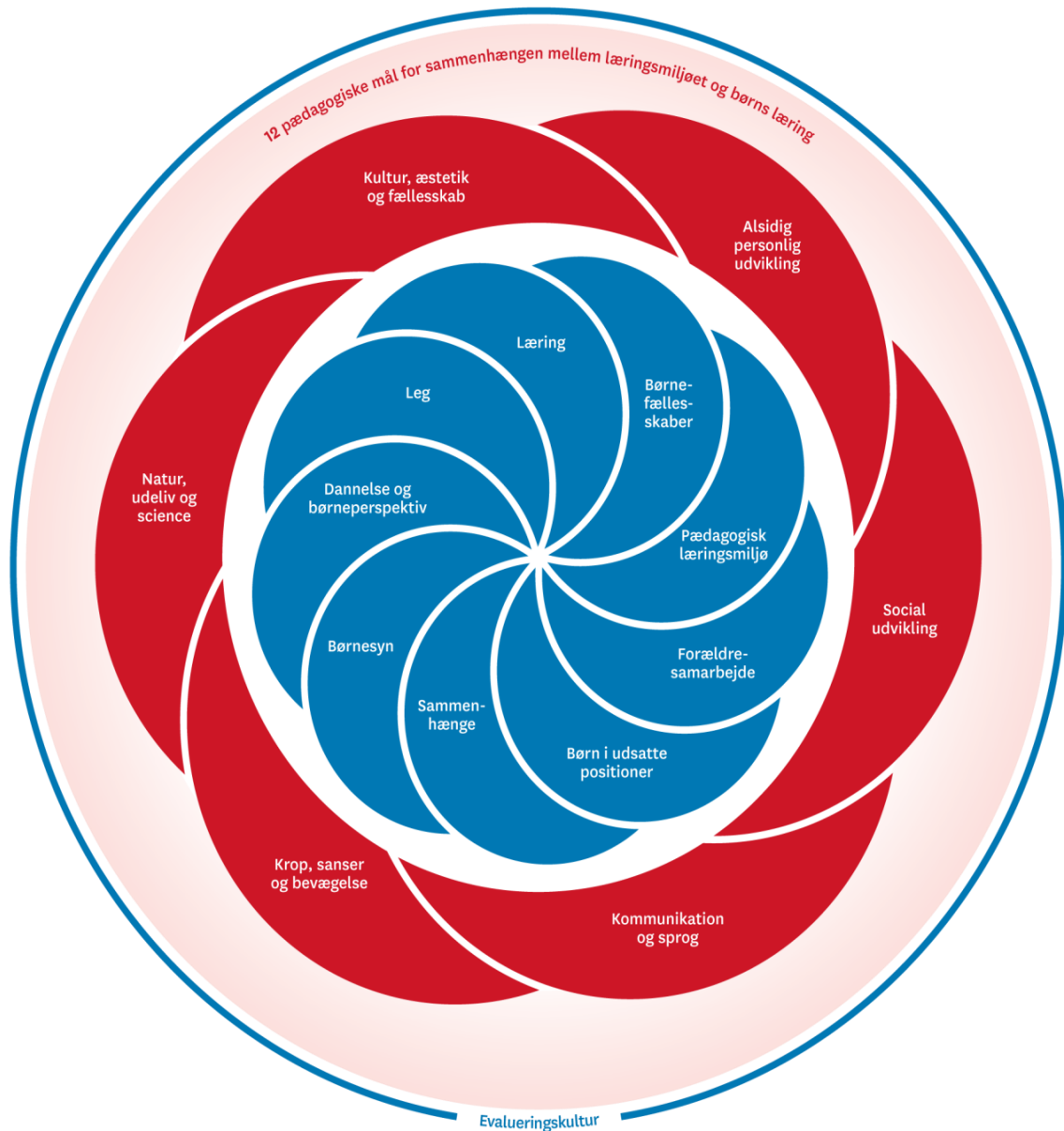
Pædagogisk læreplan for Børnehuset Bakkevej

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er

udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Det klassiske gamle hus og de ny tilbygninger, som udgør Børnehuset Bakkevej i Birkerød, kombinerer på bedste vis noget gammel og noget nyt. Alle aktiviteter, al leg og alle rutiner understøtter børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse i en kulturel ramme. Vi har fokus på fællesskab gennem kreativitet og værdsætter en respektfuld og anerkendende kommunikation blandt både børn, forældre og personale

Børnehuset Bakkevej har plads til op til 32 vuggestuebørn og op til 66 børnehalebørn.

Vuggestuebørnene er fordelt på 2 grupper, Myrerne og Pandalarverne.

Børnehalebørnene er fordelt i 3 grupper, Stjernerne, Rævene og Skovgruppen. I Skovgruppen er der kun de børn, som er indskrevet til denne gruppe.

Både i vuggestuen og i børnehaven er grupperne aldersintegrerede. Der kan være tidspunkter og perioder både til hverdag og hen over året, hvor børnene bliver delt i aldersopdelte grupper.

Skovgruppen er i skoven / nærområdet fra kl 9:30-14:30, undtagen torsdag hvor alle har hjemmedag.

Bakkevej blev bygget i 2015, så vi har nye tidsvarende lokaler, god plads og højt til loftet. På vores legeplads kan alle børn lege over det hele, da vi prioriterer, at søskende på tværs af vuggestue og børnehaven har mulighed for at mødes og lege sammen på legepladsen. Derfor er vores legeplads indrettet med legeredskaber, der passer til både vuggestuebørn og børnehalebørn.

Bakkevejs pædagogiske profil er ” kultur, natur og værdier ”

Kultur definerer vi som de 3 k`er. **Kulturelle tilbud** fx professionelt teater, musik, film, bibliotekets tilbud, museer. Noget andre tilbyder os, og vi lader os inspirere af. **Kulturelle aktiviteter** som noget vi selv producerer, hvor vi bearbejder indtryk, eller materialer, laver malerier, skulpturer, eller skovens materialer omsat i en kreativ proces. Pædagogiske aktiviteter, dans, sang, rammesatte lege. Og sidst men ikke mindst den **børnekultur**, børnene selv er medproducenter på via kreative processer. Når de fx tegner og legeskriver, klipper og leger, på det som har inspireret dem. Det som sker mellem børnene og som har et udtryk.

Naturen bruges i højgrad som inspiration og læringsmiljø, hvor børnene kan udfolde sig fysisk og ikke begrænses af fastlagte normer og værdier. Her kan en gren være alting, og den skal ikke hverken passes på eller lægges pænt på plads. Natur og udebliv er den perfekte ramme for kreativitet og eksperimenter.

Værdierne er fællesskabet. Vi er sammen med hinanden. Børnene har ret til deltagelse og inddragelse i fællesskabet. Børnene leger og danner relationer til hinanden og de voksne. Disse

relationer styrkes, når man gør noget sammen. Producere noget, eller bare er sammen om en oplevelse. Fælleskabet er det børnene særligt kan få i børnehuset, med deres kammerater. Det er her, det giver mening af skulle deles om tingene, vente på tur og være en del af flokken, både fællesskabets øgede muligheder og begrænsninger.

Pædagogisk læreplan

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

---

Børnefællesskaber

Fællesskabet får de bedste betingelser, hvis alle er med på at danne fælles spilleregler og deltage aktivt for at vedligeholde dem. Den pædagogiske profil på Bakkevej betyder deltagelse i fællesskabet gennem en fælles kreativ proces. Vi gør noget sammen. Både børn, ansatte og forældre har en stemme i fælleskabet. Børnene på Bakkevej kan sige til og fra, og komme med input til en fælles proces. Alle børn har en mening om hvordan, hvorfor og hvornår og med hvem. Ingen kan få ret i alt, men alle kan få ret i noget. Medarbejdere og forældre har på nogle områder og på nogle tidspunkter erfaringer og viden, som børnene ikke har og omvendt.

Børnehuset Bakkevejs indendørs lokaler og legeplads er indrettet til, at børnene kan eksperimentere og gøre deres egne erfaringer uden at komme alvorligt til skade. Vi har plaster i metermål, brede arme til trøstende kram og masser af snotpapir, når tårerne løber. Vi kan alle slå os både fysisk og psykisk på en dum traktor på legepladsen, på de andres afvisninger i legen, eller i diskussioner og argumentationer om hvor skabet skal stå. Men som tiden går, og uoverensstemmelser løses, så finder vi fælles spilleregler, fælles glæder og fælles sorger – en fælles kultur. På Bakkevej er det en uendelig proces, som startes hver gang nye børn, ansatte eller forældre træder ind i det eksisterende fælleskab. Hverdagens udfordringer forhandles, og der vælges, hvilke vej vi går. De store linjer forhandles hvert år, når nye tiltag skal rundt i alle krogene, struktur skal aftales, og kalendere skal synkroniseres. Vi er nærværende, og vi får det til at lykkes. Vi tænker og taler, når vi handler i nuet. Vi strukturerer og lægger planer, hvor vi bruger tidligere erfaringer, så det bedste går videre, og det, som ikke virker, hældes ud til højre. Vi sætter tiltag i gang, vi reflekterer og evaluerer.

Børneperspektiv

Opdateret 2023

Børnenes kreativitet og hittepåsomhed er drivkraft for kulturelle aktiviteter og lege. Tegning og maling, fantastiske fortællinger og teater, er pædagogernes middel til at skabe et kreativt fællesskab blandt børnene. Trolde bor under broen, og Heksen i det hule træ, fantasi, spænding og glæde kombineres med konkret viden om naturen. Børnene oplever med krop, hjerne og sjæl, hvilket sted de er landet. De lærer skoven, Langedam, biblioteket, stationen osv. at kende. De oplever, at der er forskellige mennesker, forskellige steder, normer, regler. Noget er vildt skægt, noget er alvorligt, andet er kedeligt. Og de oplever, at det ændre sig, noget er skægt, når man er lille, og kedeligt når man bliver større. Personlige oplevelser bliver bearbejdet i fælleskabets stemme, og der kommer andre perspektiver på egne oplevelser. Børnene dannes langsomt men sikkert i deres udvikling og får mere og mere viden, erfaringer, stærkere og stærkere præferencer og bliver kompetente på hver deres måde. Deres personlighed forstærkes, og de bliver kendte og kendes af deres kammarater, venner og de voksne, de samarbejder med i dagligdagen.

Det lykkes:

- Når børnene får tid og plads til egen leg.
- Når børnene får en oplevelse af medbestemmelse og medindflydelse. Nogle børn, især de mindre, skal have hjælp til at sætte ord på ønsker og behov.
- Når alle situationer i løbet af en dag i vores børnehus tager udgangspunkt i børnenes virkelighed ex: biblioteksleg, eller at lede efter fuglene på legepladsen og i skoven, med andre ord at følge børnenes "spor": Hvad optager dem? Og Hvordan kan de voksne følge det spor?
- Når børnene kan være aktivt deltagende, ex. kreative aktiviteter, krop og bevægelseslege, men også aktivt deltagende i forhold til indretning (hvor skal legetøjet være).
- Når hverdagens læringsmiljøer (børnenes egen leg, vokseninitierede aktiviteter og rutinesituationer) er aldersrelevante, så de tager udgangspunkt i det enkelte barns eller gruppens zone for nærmeste udvikling (Vygotsky).
- Når alle voksne er med til at sikre, at alle børn har mulighed for at blive set og hørt og kunne være med til at bidrage til de aktiviteter, de er med i.
- Når de voksne er gode rollemodeller, ved at de bl.a. forholder sig til deres positionering i forhold til børnene: gå foran-ved siden af-bagved. Det har betydning, at de voksne er aktivt deltagende i alle situationer, men stadig at have voksenpositioneringen for øje.
- Når den enkelte voksne er opmærksom på sin kommunikation med børnene, både hvad angår det talte sprog, mimik og kropssprog. Den voksne skal altid have opmærksomhed på barn/barn og barn/voksenrelationer.

Dannelse og børneperspektiv har fået en meget større betydning, så børnene nu er mere deltagende, og de har en meget større indflydelse og medbestemmelse på hverdagsrutiner, børneinitierede aktiviteter og voksenplanlagte forløb.

Børnefællesskaber er gennemgående i alt, hvad vi laver, ex. bruger vi ordet "hjælpemakker", det kan være at hjælpe hinanden med overtøj af/på; når det er svært lige at finde det rigtige stykke legetøj; at holde i hånd når man er på tur m.m. Alt sammen for at det enkelte barn har mulighed for at være aktivt deltagende, kunne vise initiativ, skabe nye relationer og mulighed for at prøve forskellige roller, nogle gange er man den, som har brug for hjælp, andre gange er man den, som kan hjælpe en anden.

Vores arbejde med inddragelse af børneperspektivet har gjort os meget mere opmærksomme på, hvor børnene har medbestemmelse, medindflydelse og mulighed for aktiv deltagelse i deres hverdag og aktiviteter.

Det har nu betydning for udformningen af den pædagogiske praksis på børneniveau: Børnene er nu mere med i planlægning af aktiviteter og forløbet af dem; de bliver lyttet til; set på (hvad leger de), og den enkelte aktivitet kan ændre indhold/retning undervejs, fordi børnene giver udtryk for nye eller andre ideer.

Leg, læring og dannelse

Færdigheder og kompetencer hos det enkelte barn øves i processerne, og samtidig styrkes barnets evne til at indgå i gruppen på fællesskabets præmisser. "Hug en hæl og klip en tå", som det hedder i et gammelt eventyr. Hold på din ret, men lær at argumentere for det. Skab din egen stemme, som andre lytter til. Ørene skal bruges. Vi husker børnene på, at det er "reglen". Hvis du

vil låne, må du bede om det. Hvis du vil deltage, må du spørge. Inviter andre ind i din verden med dit sprog og find sammen ud af, hvordan I kan komme videre.

Musik og teater, kreative projekter, maleudstyr, tegning er et udvalg af mange forskellige materialer, som kan bliver til alting. Papkasserne bliver til et trommesæt eller en rum raket. Pap og papir bliver til dyr eller robotter. Personalet understøtter ideer og tanker fra børnenes eget fantasiunivers, og sammen skabes nye ideer.

Der er tusser, sakse, lim og klisterbånd i lange baner. Nogen gange klippes der i lidt andet end papir, og nogen gang males der på lidt andet end papir, men sådan er det, hvis man skal have lov til at øve sig. Bakkevej er praktisk indrettet. Her må gerne være rodet, og gerne være flere ting i gang samtidig. Nogen gange rydder vi op, og alt er på plads, for næste dag igen at være i spil.

I processerne lærer børnene den fysiske verden at kende. Både den kulturelle og naturen og udelivet. Pædagogerne formidler viden om naturen og naturfænomener, og udforsker sammen med børnene naturens muligheder og begrænsninger. Hvorfor kommer vandet op af kloakken, når det regner? Hvorfor vil ænderne ikke have vores brød i dag? Hvorfor kan man spise myrer, når man ikke kan spise bænkebidere? Hvorfor stikker brændenælder så lang tid efter, man har sluppet den. Der er "rigtige" svar, som de voksne kan lide at give videre, hurtigt. De glemmes lige så hurtigt, og så er der de svar, som barnet selv finder frem til, ved at eksperimentere, spørge, tænke, spørge igen og så forfra. De svar glemmes ikke så hurtigt, men formes og forandres og vokser med barnet.

Naturens materialer omformes og bearbejdes. Grene bliver til fugle eller stjerner, koglerne får øjne og bliver til trolde eller kranier, og knogler bliver limet på pap og bliver en collage, som børnene efterfølgende snakker om. Her bliver konkret viden om naturen formidlet og bearbejdet i en fantasifuld og kreativ ramme, hvor børnenes sprog og begrebsverden udvides.

Bakkevejs skovgruppe har daglig gang i skoven, og den omkringliggende natur. Skovgruppen, Stjernerne og Rævene samarbejder om at formidle natur og kultur i en kreativ ramme. Vi prioriterer samarbejde på tværs af alle grupper, og derfor møder man som barn mange muligheder for at få en rigtig god ven.

Vuggestuebørnene udfordres på motorik og kreativitet, både i aktiviteter, der foregår i huset, på legepladsen, og når de tager på ture i nærområdet og efterfølgende bearbejder naturens materialer i en kreativ proces. Maling og lim bliver flittigt brugt, og pludselig får en kogle et andet udtryk, huskes bedre og genkendes på næste tur.

Barnesyn

Pædagogerne er opmærksomme på børnenes fælleskaber. Alle børn har ret til at være i et fælleskab, så evnen til at lege og fantasere og samarbejde bliver brugt, styrket og øvet. Leg skaber glæde og mening. Leg har en værdi i sig selv. Vi rammesætter legeaktiviteter, legerum og struktur, så alle børn har mulighed for deltagelse i leg. Pædagogerne hjælper, støtter og inspirerer, så børnene har mulighed for at prøver nye roller og nye sociale kombinationer. Måske er den bedste ven, bare en man ikke har fået øje på endnu? Pædagogerne hjælper børnene med at få øje på mulighederne for venskaber. Pædagogerne snakker med forældre om, hvem børnene leger med

og opfordrer til at udforske mulighederne for, at børnene kan få relationer, både nære venner og kammerater

Legetøjet bliver flyttet rundt, bruges på nye måder og får forskellige funktioner og udtryk gennem børnenes leg. Personalet understøtter børnenes ideer og hjælper med at få det enkelte barns initiativ og vilje til at spille sammen med de øvrige børns og gruppens behov. Børn og personale samarbejder om at opnå det bedste resultat, om det så er den sjoveste fugl, den bedste vand- og sandleg, eller den mest uhyggelige historie. Glæde og begejstring, rummelighed, nysgerrighed og vilje er nøgleordene i det pædagogiske fokus.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Børnene er aktivt deltagende med muligheder for valg. Børnene ses og høres, og personalet tolker på børnenes udtryk, og vurderer ved hjælp af deres faglighed, deres relation til barnet og konteksten, i forhold til hvordan de skal positionere sig.

Pædagogerne drager omsorg, trøster, hjælper og viser, at man kan hjælpe og være rar og flink ved hinanden, give plads til hinanden og respektere, at nogen er i gang med noget. Måske kan man være med? Måske må man stå og kigge og vente på den gode "entre". Prøve at spørge og se hvad der kommer ud af det?

På hvilket niveau kan barnet/børnene magte, det de er optaget af og i gang med? Skal de have hjælp og støtte, skal de guides, skal de eksperimentere, eller skal de inspireres? Skal de voksne gå foran, ved siden af eller bagved?

Børnene respekteres i deres udsagn og deres valg, og pædagogerne tolker ved hjælp af kendskab og relation til børnene, om barnet skal støttes og hjælpes til deltagelse eller inddragelse, eller om de klarer opgaven selv.

Børnene har mulighed for at prøve sig frem, fejle og lære. De kan erfare, og i dialog og samtale med andre børn og pædagogerne kan de bearbejde, det som sker, er sket og vil ske.

Børnene hjælpes gennem dagen via vejledning og guidning til at træffe valg. Barnet hjælpes med at bære konsekvenserne af valg.

Eks 1:

Maja på 2 år sidder ved frokost bordet. Hun har flere madder på tallerkenen og spiser på skift lidt af hver. Fadet med grønsager går rundt. Maja tager først en gulerod, derefter en peberfrugt og lægger så guleroden tilbage på fadet. Pædagogen spørger " du vil gerne have peberfrugten, men ikke guleroden?"

Maja tager derefter pebrefrugten, smager på den, og lægger den på tallerkenen. Hun rækker ud efter fadet og tager en gulerod, hun tager også en bid af den. "Smager den bedre?" spørger pædagogen.

Maja har nu flere madder, gulerod og peberfrugt på tallerkenen. Hun rækker ud efter fadet med madder, og vil tage en æggemad som hun allerede har. "Nej sige pædagogen" Nu har du nok.

Maja ser muggen ud. "Bliver du sur, når jeg siger nej?" Maja nikker. "Det kan jeg godt forstå" siger pædagogen, "men jeg siger nej, fordi du har så meget på tallerkenen. Der er både... remser op. "Det kan du spise nu."

Refleksion: Pædagogen overvejer i nuet, hvornår hun skal sige stop til Maja. Hvis Maja får for meget på tallerkenen, så kan hun ikke overskue mængden, de andre børn får ikke deres ration, og Maja bliver optaget af at få mere og mere, frem for at spise. Pædagogen overvejer, om hun skal "opdrage" på Maja og sige, at hun skal "tage den hun har rørt ved". Pædagogen vælger at lade være med det, da Majas erfaring med gulerødder og peberfrugter er vigtigere.

Pædagogen er opmærksom på, på hvilket niveau Maja eksperimenterer, afprøver og erfarer. Er hun i stand til spise samtidig? Hvis pædagogen siger stop for tidligt, går Maja glip af gode erfaringer og viden om maden. Maja skal guides gennem måltidet med respekt for hendes egne valg og erfaringsdannelse. Pædagogen spejler Majas følelse, da hun får en begrænsning. Et nej vækker frustration. Pædagogen hjælper Maja med at bære frustrationen ved at anerkende den, og vise hende mulighederne i det hun allerede har.

Eks 2:

Det er sidst på dagen. Der er ikke så mange børn. På bordet ligger puslespil, papir, saks tudser. Maja 2 år henter en bog og skubber til tusserne. Nogle af tusserne falder ned. Pædagogen siger "hov men dog" og samler tusserne op. "Kan du være der nu?" spørger hun. Maja læser højt af bogen, Anders 3½ år sidder ved siden af hænge lidt med hoved af træthed. Pædagogen flytter sig så hun sidder op af Anders. "Maja læser" siger hun. Anders tager en tus og tegner lidt på papiret og lidt på sin hånd. "Du tegner" siger hun, og skubber forsigtigt puslespillene lidt til side, så der bliver plads til papiret.

Maja fortsætter med at bladre og "læser" med høj stemme. Anders klynker og piber lidt. Han er træt. Pædagogen sige med blød stemme, "du er træt", nusser ham lidt og hvisker så "shyy". Maja læser vi skal være stille. Anders rækker nu ud efter bogen, Maja sidder med. Pædagogen tager blidt Anders hånd og fører den tilbage til papir og tus. Hun siger "Vent lidt, vil du også læse?" Anders nikker, pædagogen siger "Lige om lidt, kan vi høre din historie"

Refleksion: Sidst på dagen er der materialer til rådighed for børnene. De kan vælge mellem flere ting. Pædagogen vælger at samle tusserne op uden at sige noget om, at Maja selv skal gøre det. Hun vurderer, at Maja har noget vigtigt for med bogen. Oprydning og selvhjulpethed er ikke på dagsorden lige nu.

Hun kan se, at Anders er træt, og støtter ham. Hun sikrer, at Maja kan fortsætte med sin oplæsning af bogen, på trods af at Anders ikke er lydhør.

Både Maja og Anders får mulighed for trivsel og udvikling på trods af forskelligrettede behov sidst på dagen.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Forældrene er barnets tætteste relation og dem, der kender barnet personligt som selvstændigt individ. Pædagogerne kender barnet i fællesskabet, hvilke roller barnet har blandt de andre børn og mellem de forskellige personaler. Af og til kan der også over tid opstå personlige og nære relationer mellem pædagog og barn. Relationer mellem pædagoger og børn er en professionel relation, hvor pædagogen fører barnet gennem udvikling, sikrer trivsel, skaber mulighed for dannelse og læring. Pædagogerne er optaget af barnets deltagelsesmuligheder i fællesskabet, forældre er optaget af deres barns muligheder. Nogen gange er det åbenlyst, hvilken vej barnet har i fællesskabet, andre gange skal der flere samtaler til mellem forældre og pædagoger, før de perspektiver kan mødes, og barnets vej bliver synlig for alle.

Pædagoger og forældre udveksler gensidigt, hvordan de forstår de handlinger og valg, barnet træffer. De små børn tolkes, og de større børn udtrykker sig i ord. Er de glade og tilfredse? Vil de gerne i vuggestue/børnehave? Leger de? Spise de? Er de aktive, deltagende? Vil de gerne være med?

Ofte sker der små overleveringer ved aflevering og hentetid. Især hos de små børn sker disse små uformelle samtaler. Det sker, at barnet er meget ked af det, giver udtryk for at noget er galt? Pædagogen kan ringe til forældrene og spørge ind til, hvad de tænker ligger til grund. Sovet dårligt? Sløj? eller noget helt tredje.

I samtaler kan der ske misforståelser og fejlfortolkninger. Hvis det sker, skal der hurtigst muligt rettes op på det. Vi har altid tid til en ekstra samtale, og vi er altid interesseret i at få løst evt. misforståelser.

Vi informerer via AULA. I opslag og beskeder fortælles om, hvad der har været fælles opmærksomheder i børnehuset. Dialogredskabet "Hjernen og Hjertet" danner grundlag for forældresamtaler.

AULA er et meget vigtigt redskab til information til forældrene, men det kan ikke erstatte den personlige og gensidige kommunikation mellem personale og forældre.

Barnet fortæller hjemme om forskellige ting. Forældrene refererer, hvad barnet siger og i samtalen med pædagogen "fyldes hullerne ud", så det giver mening.

Eks 1:

Anders er med på biblioteket, han leger med Maja. De leger, at de tager toget til Lyngby. De køber is og bader i svømmehallen. Pædagogen "spiser også is og bader." Da Anders skal puttes om aftenen, fortælle han, at han har været i svømmehallen med pædagogen, og han har fået is. Forældre undrer sig over, at de ikke har fået besked om den nye aktivitet. De tjekker "børneruden" og ser billeder fra biblioteket. Dagen efter taler de med pædagogen om Anders "fortælling". Pædagogen beroliger forældrene, at det er meget normalt, at barnet fortæller, hvad det har været optaget af og endnu ikke er i stand til at fortælle, så forældrene får "den sande variation".

Pædagogen og forældre bekræfter hinanden i, at det er "godt de taler sammen", da børns referater af begivenheder ikke altid kan opfattes bogstaveligt.

Aula bruges flere gange om ugen til at informere om, hvad børnene har lavet og været optaget af. På børneruden melder forældrene sygdom, ferie og fridage, så pædagogerne ikke skal bruge tid på at tage telefoner.

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Alle børn kan på tidspunkter komme i en udsat position, hvor de har svært ved at være i fællesskabet, enten fordi de ikke selv vil, eller fordi fællesskabet ikke vil lukke dem ind. Alle børn kan i perioder afvise at ville samarbejde med pædagogerne eller med de andre børn. Nogle børn har større risiko for oftere at havne i denne udsatte position end andre. Ikke alle børn har samme socioøkonomiske baggrund, og ikke alle børn er født med samme fysiske og psykiske funktionsniveau. Pædagogerne er opmærksomme på alle børn, men de er særligt opmærksomme på de børn, som af forskellige grunde har større risiko for at havne på sidelinje af fællesskabet. Børnenes forudsætninger og vilkår er ikke ens. Nogle børn har i perioder større behov for tæt guidning og støtte end andre. Samtaler med forældre og observationer på børnenes trivsel er data/viden, handlingerne bygges på.

Pædagogerne observerer og tolker på barnets handlinger og udsagn. Større børn kan verbalt give udtryk for, om de trives. Om de er ok, og om de er med. Det er helt ok at have en dårlig dag, og ikke have lyst til at være med. Men hvis der er mange dårlige dage, så er der noget, vi sammen skal have kikket på. Børn, som holder sig for sig selv og er passive, går glip af deltagelse, læring og erfaringer. Børn, som kommer væsentligt mere i konflikter end andre børn, risikerer at få mange

negative oplevelser af deres egne kompetencer, og tilliden til, at andre kan og vil hjælpe kan reduceres.

Små børn har gråd som deres primære udtryk, når de vil sige "Her er noget galt, hjælp mig" Pædagogen tager altid barnets gråd alvorligt og spørger "Hvordan kan jeg hjælpe dig?" Små børn kan ikke svare verbalt, her må pædagogerne bruge deres viden om barnet, deres relation og deres faglige viden. Ofte er forældrene kilden til den viden, pædagogerne har brug for, for at kunne tolke barnet. Børn, der bliver mødt på deres behov, oplever, at de kan have tillid til omsorgspersonerne.

"Mad når jeg er sulten, søvn når jeg er træt, trøst når jeg er ked af det, spændende udfordringer når jeg er frisk."

Kravene til læring og udvikling sættes i forhold til barnets tilstand. Når et lille barn ikke er nysgerrigt deltagende og udforskende ligger der noget til grund. Nogle børn græder ikke men forholder sig bare passivt, andre har et højt konfliktniveau. Disse børn er der ekstra fokus på.

Større børn har allerede erfaringer med deres omgivelser og relationer. Er jeg ok her, opfattes jeg som ok, og opfatter jeg andre som ok? Nogle børn har i perioder større tvivl på dem selv og deres omgivelser. De sætter spørgsmålstegn ved, om det, de voksne siger, er ok. Og de tvivler på det, de bliver mødt med fra venner og kammerater er ok. Der kan være noget til grund for denne usikkerhed. Flytning, skilsmisse, forældre der selv er i krise eller andet. Børn kan på mange måder give udtryk for manglende trivsel. De kan give udtryk for det, ved at være vrede, ikke deltagende, kede af det, afvisende på andres tilbud osv. Noget må gøres, noget må forandres, og det sker i et samarbejde med forældrene. Pædagogerne tager altid udgangspunkt i deres egen muligheder for handling. Ser barnet ud til at ville samarbejde, så går vi den vej. Mere af det. Ofte er det en kort overgang, der skal andre tiltag til. Forandringen ses hurtigt og tydelig.

Andre gange er det ikke så nemt at lave forbedrende forandringer. Der må kikkes bredere rundt i barnets adfærd, og sammenhængen. Bakkevejs pædagoger har altid mulighed for refleksion med inklusionspædagog tilknyttet området - eller i samarbejde med forældrene at indstille barnet til PPR (logopæd., ergo- fysioterapeut og psykolog) så der kan komme en anden faglighed, der sammen med pædagogerne åbner op for at se andre handlemuligheder. Alle børn har forskellige faser i deres udvikling, hvor de kæmper med at få styr på, hvem de er, hvad de vil, og hvordan de deltager i fællesskabet.

Det lille barn skal lære at acceptere, at andre også vil noget. Og ikke nødvendigvis det samme som mig. Der kan komme konflikter om legetøjet, eller om hvem der skal stå først i køen. Det skaber frustration, og denne frustration skal tolkes og bæres af barnet. Barnet skal lære, at det er ok, at blive vred, ked, sur, men ikke ok at slå bide eller sparke. Barnet skal lære, at det er ok, at føle sig vred, men at der er forskellige måder at håndtere dette, og nogle af disse måder er socialt uacceptable. Barnet skal derfor hjælpes ved at blive anerkendt, og guidet.

Børn, som ofte bliver frustrerede og kommer i uløselige konflikter, er i en udsat position, og pædagogerne skal skabe mulighed for, at de kan få succesfulde oplevelser med både at være og give udtryk for følelser, men også komme videre og handle på dem. Det kræver af og til fantasi og målrettede handlinger fra pædagogen.

Eks 1:

Anders 3½ år er ked af det, han græder med store tåre og høj lyd. Pædagogen har en arme om Anders og beholder den der, selv om hun også hjælper de andre børn. Maria 4 år prøver flere gange at få Anders med i togrummet, men han vender sig mod pædagogen og siger "Jeg savner min mor". Pædagogen tager nu Anders på skødet, og han græder endnu voldsommere. "Du savner mor" siger pædagogen med blød stemme. Pædagogen vugger frem og tilbage og trøster med bløde lyde. Hun tager Maja om skulderen og siger, "Anders er ked af det. Han savner sin mor". Maja lægge hånden på Anders. "Jeg savner også min mor nogen gange" siger hun. Pædagogen rejser sig, sætte Anders ned og siger højt. "Nu går vi ind i tog rummet og ser, hvad der sker".

Refleksion: Anders kan i dag ikke af sig selv slippe følelsen af savnet af mor, og kan ikke komme i gang med at lege. Han afviser Majas tilbud om leg. Pædagogen viser, at hun forstår savnet, men hun tager også initiativet til at komme ud af følelsen og ind i legen. Hun inddrager Maja, Anders gode ven, og Maja viser også forståelse. Pædagogen ved, at Anders er i følelsen, savnet af mor, og hun skal hjælpe ham ud af den igen, ved at få ham i gang med legen med Maja, som de fleste dage er meget betydningsfuld for Anders.

Eks 2:

Anders kører med toget rundt på banen. Maja kører den anden vej. Togene støder sammen, Anders begynder nu at græde igen. Han siger vredt til Maja "Flyt dit tog" Maja vil ikke flytte toget og kører frem mod Anders tog. Han siger igen "flyt dig". Han skriger nu. Maja holder sig for ørene. Pædagogen kommer nu til. Hun spørger "hvad sker der her?" "Hun vil ikke flytte sig" siger Anders. Maja køre frem mod broen igen. "Jeg kører på banen" siger hun. Anders holder i sit tog og Maja i sit. Ingen ad dem vil flytte sig. Pædagogen ser på dem begge. "I vil ikke flytte togene" siger hun. Anders er vred og ked. Pædagogen spørger "bliver i uvenner nu?" Maja ser på Anders. "Ja" siger hun. Anders kikker ned i gulvet og snøfter. "Savner du stadig din mor" spørger pædagogen. "Ja" siger Anders, "og så bliver du vred på Maja?", "ja" siger Anders. "Jeg kan godt flytte mit tog" siger Maja. "Det kan jeg også godt" siger Anders. "Det er måske flyvetog?" spørger pædagogen. De flytter nu togene op i luften begge 2 og flyver rundt med dem, uden at bruge skinnerne.

Refleksion: Pædagogen spejler og forklare børnene, hvad der sker mellem dem Hun sætter ord på følelserne og bekræfter, at det er ok. Hun er tålmodig og venter på, at der komme en åbning for samarbejde hos børnene. Hun viser dem en helt anden vej, end de selv kan få øje på. Pædagogen trøster ikke Anders på savnet af mor, men tager løsningen af konflikten med Maja være det, som skal bringe ham videre i dagen.

Da Anders bliver hentet, griber pædagogen fat i mor og får en snak. Det viser sig, at Anders har haft en weekend uden mor og far, hvor han har savnet dem. Pædagogen fortæller, at Anders trods savn har leget, men har haft brug for en del hjælp. Både til at komme over afskeden med mor ved aflevering og for at komme igennem konflikter med Maja. Begge dele noget ham plejer at kunne.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I Rudersdal Kommune skal natur og ude liv være med til at bygge bro og skabe sammenhæng mellem dagtilbud og skole.

"Naturen bygger bro" er et projekt som strækker sig fra 1. maj året inden skolestart til godt ind i 0. klasse. Den del, der foregår i dagtilbud, orienterer sig ind i "Den styrkede pædagogiske læreplan". Tidlig literacy og digitalisering ind tænkes over tid i projektet for at understøtte arbejdet med disse elementer i overgangen.

Projektet tager udgangspunkt i et fælles tema "Skoven". Årstiderne sætter rammen for, hvad der arbejdes med i de forskellige dele af projektet.

Formål:

- At styrke samarbejdet om børnenes overgang fra børnehave til skole med natur og ude liv som det fælles tredje.
- At styrke børnenes overgang fra børnehave til skole gennem natur og ude liv.
- At børnene oplever større sammenhæng i overgangen fra børnehave til skole
- At børnene oplever kobling mellem tidligere og ny læring.
- At børnene danner relationer med kommende kammerater/venner.
- At børnene oplever sig selv som kompetente og har følelsen af at høre til.

For at understøtte samarbejdsprojektet "Naturen bygger bro", etableres et trekantssamarbejde mellem dagtilbud, skole og naturvejleder, der også udarbejder et årshjul, der arbejdes ud fra.

Dagtilbuddene har også et samarbejde med den tilhørende skole.

Her i Børnehuset Bakkevej samler vi i starten af efteråret de kommende skolebørn fra Stjernerne, Rævene og Skovgruppen idet, vi kalder storgruppen. Det kan både være enkelte dag ex. være 1 dag om ugen, men det kan også være perioder af lidt længere varighed. De laver nogle fælles forløb, som er læringsmiljøer, der tager udgangspunkt i årstiderne. Det er perioder, hvor den samlede gruppe er mest muligt ude i skov og natur. Aktiviteterne planlægges, så børnene har oplevelsen af at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterernes indhold. Aktiviteterne giver også børnene mulighed for at være aktivt deltagende, nogle gange er der bare fuld fart på alle børn med at deltage, andre gange er der måske nogle børn, som har brug for lidt mere støtte og guidning fra de voksne, i forhold til at se, hvilke muligheder der er i aktiviteten eller til at stole på egen formåen.

Eks:

Nogle af de største børn leger om morgenen på legepladsen. De leger, at fuglene har taget alle regnormene. De leder rundt på hele legepladsen, under sten, bag cykelskuret, oppe i træerne, prøver at grave et hul, men de kan ikke finde hverken fugle eller regnorme. Undervejs i deres søgen kommer de forbi en pædagog, og de fortæller begejstrede om deres søgen. Pædagogen siger "jeg tror, at fuglene er fløjet ud i skoven med regnormene." Legen afbrydes, da en anden pædagog kommer og siger, at de skal afsted på tur.

Da de kommer ned til skoven, spørger pædagogen, om børnene vil være med til at finde fuglene, for så kan det jo være, at de også finder regnormene. Børnene bliver meget glade og fjoller, det vil de mægtig gerne. Pædagogen deler børnene op i mindre grupper, og inden hun når at sige mere, er børnene allerede i gang med at lede. Anders (4,5 år) sætter sig ned på en træstub og kigger på de andre børn, han ser lidt trist ud. Pædagogen spørger "Du ser lidt trist ud, har du ikke lyst til, at være med til at finde fuglene og regnormen?". Anders svarer, "Jo, men jeg kan ikke finde dem", pædagogen svarer, "måske kan vi finde dem sammen". Anders ser helt glad ud, det vil han meget gerne, og han siger, "kom vi kigger herover". Pædagogen leder inde i en busk, "nej" siger Anders, "fuglene er oppe i træerne, vi skal kigge op i luften". Maja (5 år) kommer hen til dem "hvad laver I", og Anders begynder straks at forklare, og Maja siger, at hun godt vil være med til at lede i træerne. Børnene taler livligt sammen om, hvad de kan se, og de bevæger sig væk fra pædagogen, og pædagogen bliver stående.

Refleksion: Pædagogen vælger at tage legen fra legepladsen op igen, da de kommer i skoven, på den måde får børnene en oplevelse af at have indflydelse på dagligdag og aktiviteter. Når de har oplevelsen af indflydelse, giver det også større mulighed for aktiv deltagelse.

Pædagogen kan se, at det ikke er helt nemt for Anders, og hun støtter ham med, at de kan lede sammen. Når hun vælger at "stikke hoved i busken", giver hun Anders mulighed for at være den, der bringer legen videre, og hun følger hans udspil med at kigge op i luften, derved giver hun Anders mulighed for at få følelsen af, at han kan noget, som har værdi for andre. Ved at de gør det sammen, gør det Maja nysgerrig, hun går med i legen, der dannes relation mellem de 2 børn, og der er ikke længere samme behov for pædagogen.

Ud over de faste årstidsforløb laves der også mindre forløb, hvor gruppen arbejder med tidlig literacy. Det kan f.eks. være at arbejde med bogstaver, men med en legende tilgang. Børnene stifter bekendtskab med bogstaver i mange forskellig former, når der læses, tegnes eller de danner bogstaver med deres kroppe eller andre materialer, kan bogstavet B laves med blade m.m. Der leges lege, hvor børnene skal samarbejde for at styrke relationer. De har samlinger, hvor de skal fortælle om "noget", vente på tur, ikke tale i munden på hinanden. Der laves i det hele taget mange forskellige aktiviteter, for at styrke børnenes tro på egne evner, og for at give følelsen af at høre til.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Børnehuset Bakkevej ligger i et parcelhuskvarter med almindelige boliger hele vejen rundt omkring legepladsen. Op af vejen ligger et lille center med Superbrugs, bager frisør og pizzeria. Bussen, som kører til stationen, går lige uden for lågen.

Bakkevejs børn kommer på rigtig mange ture ud af huset. Både går-ture i lokalområdet, ned til Brugsen efter mel, hen af vejen for at se på et igangværende byggeri, ned til Langedammen for at hente æbler osv. Også længere ture, til kulturinstitutionerne, både i og uden for kommunen.

Børnene lærer at køre med bus og tog. De lærer at vente på bus og tog. De får rutiner for, hvornår man skal være eller stå stille osv, som et led i at bevæge sig sikkert i trafikken og i det offentlige rum.

Der er forskel på inde i huset, inde på legepladsen og "uden for lågen". Uden for lågen er der andre mennesker, altså må man ikke rende rundt og larme. Man skal tage hensyn, på en anden måde, end "hjemme" i børnehuset. Derudover skal børnene lære at færdes sikkert og roligt i trafikken.

Børnene oplever, at andre mennesker oftest er meget flinke og rare. De oplever, at de bliver hjulpet og møder smil og glæde. De bliver mødt med accept og med venlighed. Men af og til er det anderledes. Der er mennesker, der af en eller anden grund bare ikke er i godt humør, og som giver udtryk for at børnene ved deres adfærd, høje lyde eller bevægelser generer. Af og til kan der komme verbale udfald mod børnene, eller børnene oplever, at der bliver talt grimt om dem eller til dem.

Pædagogerne forsøger altid at bevare den gode tone, vise børnene at selv om andre mennesker ikke opfører sig ordenligt, så skal man alligevel selv gøre det. De forsøger altid at konfliktnedtrappe, ved at flytte børnegruppen, eller skærme dem mod udfaldene. Hvis det har været meget slemt med "skældud", skriver personalet om det på børneruden, så forældrene har mulighed for at følge op på det sammen med deres børn. Udgangspunktet er altid, at man skal være overbærende. Pædagogerne siger, "de har nok en dårlig dag, de er kede af det eller vrede, derfor sker det."

Op af vejen ligger et lille center med Superbrugs, bager, frisør og pizzeria. Der er et busstop sted, hvor børnene tit venter på bussen. En dag det regner, står børnene i læ op af bagervinduet. Der er

lækre kager. Bagerne kommer smilende ud og spørger pædagogen "må de få en kage?" "Ja da" siger pædagogen. Børnene deler kagerne og er enige om, at det er en meget sød bager.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det æstetiske børnemiljø:

I det psykiske miljø tilrettelægges vi arbejdet med børnene i små grupper, så der er plads og rum til at enkelte børn kan trives og udvikles. Gennem sprog og handlinger styrker vi den indbyrdes respekt af hinanden og accept af vores forskellighed. Vi er opmærksomme på den anerkendende tilgang til hinanden, den gode kommunikation og dialogen mellem os.

Vi er bevidste om vores rolle som medskabere til et godt miljø, hvor man som barn, forældre og personale føler sig velkommen og set.

Vi skaber og tilpasser de fysiske rammer efter de pædagogiske mål. I Børnehuset Bakkevej har vi både indenfor og på legepladsen indrettet læringsmiljøer, som kan ændre karakter efter børnenes interesser, det skaber genkendelighed, tryghed og mulighed for fordybelse. Eks 1: Cykelskuret på legepladsen er blevet ændret fra opbevaring til ved lidt ny indretning at være et rum, hvor børnene har mulighed for at lege forskellige rollelege: butik, køkken eller bare et sted hvor børnene kan gå ind og få "fred og ro" m.m. Eks 2: Vuggestuen har høje borde på gangen, hvor de kan spise, men også lave mange andre aktiviteter udenfor spisetid.

Fysisk dokumenterer vi børnenes aktiviteter og børnenes kreationer ved at hænge det op og stille det på steder, hvor børnene kan vise forældre og andre børn, hvad der er optaget af. Det er dog vigtigt at sige, at vi prioriterer processer højere end produkter, det har større betydning for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvordan vi gør det, i forhold til hvad vi gør. Eks. Når vi maler, har det større betydning, hvad der foregår mellem børn/børn og børn/voksne og hvordan, og hvordan børnene udforsker maling, pensler og papir, end det færdige resultat. Vi må bare heller ikke overse, at børnene også oplever stolthed ved det, de har malet, så derfor skal det selvfølgelig hænges op og vises frem. Vi dokumenterer også aktiviteter på Aula med opslag og billeder, så forældre har mulighed for at følge med i børnenes dagligdag på i Børnehuset Bakkevej.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Hvilke tegn ser vi på at vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes alsidige personlige udvikling?

- At barnet på egen hånd etablerer en relation til et andet barn via fx. legen og forbliver i den.
- At barnet udvikler et nysgerrigt, undersøgende og eksperimenterende forhold til livet og verden.
- At barnet udvikler kendskab til sig selv og andre mennesker.
- At barnet kan udvise tro på egne ideer og har mod på at forfølge dem.

Hvordan tager vores læringsmiljø udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag?

I forhold til det fælles pædagogiske grundlag, er vi opmærksomme på barnet som individ og barnets nærmeste udviklingszone. Vi møder barnet, der hvor barnet er i sin udvikling.

At barnet sover, når det er træt. At barnet sover, til vi i samarbejde med forældrene vurderer, at barnet ikke længere har behov for at sove til middag.

Vi møder barnet, når det viser stor interesse for et emne, eks. elefanter. Vi taler om elefanter, låner bøger, tegner elefanter og tilegner os sammen en viden om elefanter. Vi bruger vores krop til at være elefanter og anerkender barnet i, at det er dejligt at lege elefanter.

For at styrke børnefællesskaberne guider vi børnene til at se og forstå hinanden. fx ved at sætte ord på barnets eller et andet barns følelser. Vi understøtter børnenes leg ved at hjælpe dem videre, hvis der fx opstår en konflikt.

Vi hjælper børnene med at sætte ord på deres følelser og guider dem til at holde samspillet i gang ved dialog. Vi bruger smil, sur, glad og ked af det, som visuelt viser følelsen, barnet måtte have, og styrker barnets evne til at udvise empati og mestring af egne følelser.

I små læringsgrupper giver vi plads til at børn kan udfolde sig og udforske sig selv og hinanden i et tillidsfuldt miljø.

Når vi møder børnene i en anerkendende tilgang, udvikler de mod og tro på sig selv, og en forståelse for andre mennesker.

Hvordan ses den alsidige personlige udvikling i samspil med de øvrige læreplanstemaer?

Når vi arbejder med ét læreplanstema, vil vi uundgåeligt også arbejde med andre læreplanstemaer. I arbejdet med barnets alsidige personlige udvikling, kommer bl.a. barnets sociale udvikling samt dets kommunikative evner også i spil.

At arbejde på tværs af læreplanstemaerne hjælper os med at se det enkelte barns fulde potentiale.

Opdateret December 2023

Det lykkes:

- Når vi laver aktiviteter i mindre grupper
- Når vi skaber mulighed for, at børnene kan deltage på deres individuelle udviklingstrin.
- Når vi inddrager børnenes forældre i små opgaver med deres børn ex. en tegning af barnets familie, det skaber sammenhæng mellem hjemmeliv og institutionsliv.
- Når vi har fokus på barnets egne følelser og intentioner
- Når vi har fokus på børnenes input og interesser
- Når vi laver aktiviteter, der styrker børnenes nysgerrighed, gåpåmod og engagement
- Når de voksne sætter rammen for og giver tid til aktiviteten, det skaber deltagelsesmuligheder for det enkelte barn

Praksiseksempel

En lille gruppe vuggestuebørn på 1-2 år er på legepladsen. Børnene og en voksen er gået ind i buskadset bag ved skuret, for at finde edderkopper. Et af børnene holder sig noget tilbage tager den voksne i hånden og virker lidt bange. Den voksne tager en edderkop i sin hånd, børnene kigger på. Et af de andre børn vil gerne prøve at have edderkoppen i sin hånd, så den voksne hjælper med dette. Barnet smiler og hviner glad, og den voksne italesætter barnets følelser med glæde og motivation i sin stemmeføring. Det første barn vil nu også meget gerne prøve at holde edderkoppen og får så også hjælp af den voksne, og barnet smiler og griner. Dagen efter går dette barn selv ind i buskadset for at finde edderkopper, som det samler i en spand og viser til den voksne.

Social udvikling

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Hvilke tegn ser vi på, at vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes sociale udvikling?

- At alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber og blandt andet herigennem udvikler empati og relationer.
- At det enkelte barn viser tegn på at forstå de forskellige sociale omgangsformer, der finder sted i hverdagens flere forskellige arenaer.
- At barnet kan mærke egne og andres grænser, samt sige til og fra i forhold til andre børn og voksne og udvikler respekt for andres følelser, oplevelser, intentioner og behov.

Hvordan tager vores læringsmiljø udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag?

I forhold til det fælles pædagogiske grundlag (side 6) er vi opmærksomme på barnet som individ og barnets nærmeste udviklingszone. Vi møder barnet, der hvor barnet er i sin udvikling.

I arbejdet med børns sociale udvikling har vi fokus på både det enkelte barn og børnefællesskaber.

I vuggestuen skal børnene lære helt basale sociale færdigheder som at sige fra overfor andre børn men også at kunne aflæse, når andre børn siger fra.

I vuggestuen danner børnene begyndende relationer, som vi understøtter ved at arbejde i små læringsgrupper.

I børnehaven er fokus på at støtte børnene i deres sociale relationer, ved fx små læringsgrupper, hvor en gruppe børn kan fordybe sig i leg og få roen til at styrke relationerne.

Børnehavebørn skal også guides i at forstå andre børns følelser, for herigennem at udvikle empati.

Hvordan ses den sociale udvikling i samspil med de øvrige læreplanstemaer?

Når vi arbejder med ét læreplanstema vil vi uundgåeligt også arbejde med andre læreplanstemaer.

I arbejdet med barnets sociale udvikling, kommer bl.a. barnets alsidige personlige udvikling samt dets kommunikative evner også i spil.

Ved en bred læringsforståelse inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer, støttes børn i at udvikle både sociale, personlige, kropslige og kognitive evner og færdigheder.

Opdateret 2023

Det lykkes:

- Når vi hjælper det enkelte barn med at forstå andre børns følelser og intentioner
- Når vi ved hjælp af aktiviteter skaber mulighed for, at børnene kan udvise empati for andre børn og andet ex. edderkopper og andre krible-krable dyr
- Når vi laver aktiviteter, hvor børnene kan opleve hinandens forskelligheder
- Når vi giver mulighed for og hjælper børnene med at få øje på, hvor og hvordan de kan hjælpe hinanden

Praksis eksemp

Vi var på tur i skoven, og vi var i et område, hvor der var mange væltede træer og tæt kratbevoksning, så det var svært at komme frem. De voksne gik foran og bagved og viste, hvordan man kunne hoppe over liggende træstammer, kravle under når det var for højt til at hoppe over, og skubbe krat til side så man kunne komme igennem. De voksne snakkede også højt om, at man kunne hjælpe hinanden, og at man kunne spørge, hvis man havde brug for hjælp. Der var flere børn, som allerede hjalp hinanden, men der var også flere, som begyndte at spørge sidemanden om hjælp. Så det blev dermed en fælles "kamp" at klare alle forhindringerne.

Kommunikation og sprog

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Hvilke tegn ser vi på, at vores pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes kommunikation og sprog?

- At barnet er nysgerrigt og undersøgende i forhold til nye ord, spørger interesseret ind til forståelsen af ordet, øver udtale samt anvender ordet i den rette sammenhæng.
- At barnet anvender sproget i legen/børnefællesskabet og herigennem danner relationer, indgår i fællesskabet og formår at holde relationen/venskaber.

Hvordan tager vores læringsmiljø udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag?

I forhold til det fælles pædagogiske grundlag (side 6) er vi opmærksomme på barnet som individ og barnets nærmeste udviklingszone. Vi møder barnet, der hvor barnet er i sin udvikling.

I arbejdet med kommunikation og sprog har vi fokus på det enkelte barns potentiale.

Sprog skal tales, leges, synges, læses, rimes og ikke mindst gentages.

Vi arbejder ud fra vores viden om, at børn lærer meget mere, når de deltager i samtaler med turtagning, som de ikke ville lære, hvis de blot lyttede til andre, der talte.

Når vi har fokus på sprog og kommunikation, arbejder vi i små læringsgrupper, for herigennem at give plads til at hvert barn får rum til at bruge sproget i et tillidsfuldt miljø.

Vi understøtter børnenes sprog ved at udfordre dem med nye og mere avancerede sætninger og ord. Men også ved at anerkende det sprog barnet allerede har tilegnet sig, fx ved at gentage det barnet siger.

Derudover er vi hele tiden bevidste om, at sprog er både det talte men også vores mimik, krop og håndfagter.

Hvordan ses kommunikation og sprog i samspil med de øvrige læreplanstemaer?

Når vi arbejder med ét læreplanstema vil vi uundgåeligt også arbejde med andre læreplanstemaer.

Arbejdet med sprog og kommunikation foregår i alle aktiviteter i løbet af en dag. Derfor kommer alle 6 læreplanstemaer i spil, helt afhængigt af hvilken aktivitet eller rutine, vi er i.

Er vi i skoven, kommer natur og science i spil, og er vi i gang med rolleleg, kommer den sociale udvikling i spil.

Praksisfortælling:

Oline på 1 år sidder og spiser brød ved bordet. Pædagogen sidder overfor Oline og har øjenkontakt med hende. Oline siger bød.. bød.. pædagogen smiler, kigger barnet i øjnene og siger: "vil du gerne have brød?" Oline nikker, pædagogen rækker brødet til hende og siger: "her er brød, dejligt brød". Oline tager brødet i brødkurven, og pædagogen siger: "du tager brød", Oline begynder at spise, og pædagogen siger: "uhm.. brød, smager brødet godt, jeg kan se, du kan lide brødet". Barnet smiler til den voksne, som smiler tilbage.

Den voksne bruger fokusordet brød, siger det mange gange, og efterhånden eftersiger barnet ordet brød.

I børnehaven bruges sproget hele tiden og i mange forskellige situationer i legen, i rutinerne og i interaktionen mellem børn og voksne. Sproget udvikler sig, bliver mere nuanceret og stiller fortløbende andre krav til barnet. Over hele dagen arbejder vi med dialog, vi voksne er nede i børnehøjde og lytter til børnene og giver dem svar efter deres alder og udvikling. Vi arbejder med fokus ord, vi giver barnet ord, vi pakker nye ord ud, smager på dem, siger dem med børnene og spørger nysgerrigt til, hvad de betyder, og hvad børnene tænker om dem. Vi rimer og ræmser, synger og sludrer, vi leger med ordene og opfinder gerne nye. Vi læser dialogisk læsning, hvor vi taler om ord og indhold, mens vi læser.

Praksisfortælling:

Vi har haft et biblioteks projekt i mellemgruppen. Udgangspunktet for forløbet har været børnenes store lyst til at læse bøger i skoven, og der blev lånt på e- bogreolen. På den måde blev der nydt stille stunder, hvor vi kunne fordybe os i de nye verdner, som bøgerne tog os med i. Vi brugte også fysiske fagbøger om insekter og blomster. Dels for at finde de insekter, som børnene selv havde fundet i skoven, men også for at se alle de spændende insekter, som også findes, men som børnene ikke havde fundet endnu.

Flere børn ytrede også, at de synes, det ville være dejligt at komme på biblioteket. For at lege, låne og læse bøger.

Vi besluttede, at på baggrund af børnenes lyst til at gå på opdagelse i bøger, så skulle vi lege bibliotek. Børnene skulle lave deres eget lånerkort med et foto af dem selv og tegne efter eget valg på den anden side af kortet. Lånerkortet skulle bruges til at børnene kunne låne deres egen bog på biblioteket. De skulle selv finde en bog, de ville låne, og de voksne i gruppen skiftedes til at være bibliotekar. Børnene bar derefter selv deres egen lånet bog med hjem til børnehaven. Hjemme i børnehaven legede børnene selv bibliotek hvor de kunne komme og låne bøger og aflever igen.

Projektet udviklede sig løbende, med at vi fordybede os i en bestemt bog. Den handlede om et lille monster, som var bange for at være alene hjemme, når det var mørkt uden for. For lille monsters fantasi fik lavet mange uhyggelig ting ude i mørket, alt fra slange, tyve og tiger. Vi fik talt om, hvad

der gjorde os bange, og hvad vi gjorde, når vi blev bange. Flere børn sagde, at de gemmer sig under deres dyne.

Vi lagede "monster" i skoven det var både spændende og farligt. Efterfølgende byggede vi "lille monsters" hus af emballage (tomme æsker, bøtter, låg, propper). Der var fri fantasi til at bygge, så nogle børn byggede en stol til "lille monster", og et gardin han kunne trække for sit vindue, når han blev bange.

Vi har delt meget omkring vores projekt med forældrene. Vi har informeret via børneruden, hvor forældrene kan se, hvilke bøger vi dykkede ned i, så de havde mulighed for at låne samme bog hjemme.

Dertil har forældrene samlet skrot til byggeriet af "lille mosterens" hus.

Vi har opfordret forældrene til at snakke videre hjemme med deres barn, om hvad deres barn bliver bange for. Vi fandt ordet modig i bogen om "lille monster". Hvad betyder det at være modig?

Hvordan kan man være modig? Det talte vi meget om i børnehaven, og vi opfordrede også forældrene til at tale med deres barn om det derhjemme.

Krop, sanser og bevægelse

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Hvilke tegn ser vi på at vores pædagogiske læringsmiljø understøtter udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

- At alle børn finder interesse og glæde i at udfordre og eksperimenterer med kroppen på mange forskellige måder.
- At alle børn oplever krops- og bevægelses glæde både i ro og i aktivitet og herigennem bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan tager vores læringsmiljø udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag?

I forhold til det fælles pædagogiske grundlag (side 6), er vi opmærksomme på barnet som individ og barnets nærmeste udviklingszone. Vi møder barnet der, hvor barnet er i sin udvikling.

I arbejdet med udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse, arbejder vi i små læringsgrupper, for at skabe rum til det enkelte barn. Vi understøtter og udfordrer børnene ved at sætte rammerne for motorisk aktivitet, der giver forskellige sanselige og kropslige erfaringer. Vi går i skoven, der har en blød og til tider mudret jordbund, løber op og ned af bakker, går balancegang på legepladsen, går på motorikbane, laver børneyoga og meget mere.

Også i rutinerne er der en masse kropslige erfaringer at gøre sig. Tage tøj og sko af og på, selv kravle op af stigen til krybben i vuggestuen.

Når vi møder børnene positivt og motiverende, understøtter vi bevægelsesglæden.

Eksempel fra hverdagen:

Den ene vuggestuegruppe laver rytmik med 6 børn i alderen 2 år i pude/soverummet. Pædagogerne har planlagt et forløb, hvor børnene skal lege, at de er bondegårdsdyr. Børnene skal kravle, som at de er en ko, der går ud på marken. Pædagogerne fortæller en historie om en bondegård, hvor køerne har været indenfor i stalden hele vinteren, og nu er det blevet forår, og alle køerne skal ud på marken og spise dejligt grønt græs. De 2 pædagoger begynder at kravle, mens den ene pædagog siger: "jeg er en ko, og jeg vil så gerne ud på marken", den anden pædagog begynder at kravle lidt hurtigere, den første pædagog siger: "kom alle mine køer, kom med ud på

marken". Alle børnene begynder at kravle rundt mellem hinanden, undtagen Jens, som har sat sig henne ved døren. Den anden pædagog kravler hen til ham og siger: "kom Jens, du kan være en ko sammen med mig". Jens bliver bare siddende. Pædagogen sætter sig ved siden af ham og spørger "vil du ikke være en ko?" Jens ryster på hovedet og siger "mig løve". Pædagogen spørger "vil du gerne være en løve?". Jens smiler stort og nikker bekræftende. Pædagogen smiler til ham "du vil hellere være en løve. Hvordan er man det?" Jens begynder at kravle hurtigt rundt, sætter sig på knæ, brøler som en løve og viser "skarpe kløer". Pædagogen spørger "må jeg også være en løve?" Jens nikker og siger "kom løve". Jens og pædagogen kravler rundt som løver, de andre børn kigger interesserede på dem, og legen ændrer sig fra at være bondegård til at blive til en jungle med flere vilde løver.

Børnene elsker legen, det bliver deres leg, for "ideen" er kommet fra ét af børnene selv. Alle børn kan deltage og alle bliver inkluderet i fælleskabet, alle får pulsen op og spændingen ved, at de er farlige løver i stedet for "kedelige køer". Jens oplever at være betydningsfuld og have en værdi i sig selv, når børn og pædagoger følger med på hans løveleg. Børnenes deltagelsesmuligheder udvides og vi kan se at børnene nu er mere aktivt deltagende.

Hvordan ses udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse i samspil med de øvrige læreplanstemaer?

Når vi arbejder med ét læreplanstema vil vi uundgåeligt også arbejde med andre læreplanstemaer.

I arbejdet med krop, sanser og bevægelse kommer bl.a. barnets alsidige personlige udvikling i spil. Når barnet oplever en glæde ved at bruge sin krop og har en oplevelse af at være selvhjulpent, udvikler barnet mod og en tro på sig selv.

Praksisfortælling:

Storgruppen skulle på tur, og børn og pædagoger gik i garderoben for at tage tøj på. Der blev kæmpet med tøjet, børnene kaldte på hjælp fra pædagogerne, nogle børn blev uvenner undervejs og nogle gav op.

Pædagogerne besluttede i samråd med børnene, at vi måtte øve os. Derfor afsatte vi mange formiddage, hvor vi øvede og øvede os i at tage tøjet på. Ved hjælp af billeder talte vi om tøjet, der skal på til årstiden og hvilken slags tøj der skal på.

I små grupper tog vi termobukser, jakke og støvler på, tog det af igen og hængte det op på knagen i garderoben. Vi øvede igen og igen, børnene begyndte at hjælpe hinanden med de stramme termobukser og at få buksebenene ud over støvlerne.

Pludselig gik det som en leg, og vi kunne sammen grine over det, som var svært, og sammen formåede børnene at lykkes om opgaven.

Når vi nu skal på tur, klarer børnene selv at få tøjet på og hjælper hinanden. Børne trives godt i selv at kunne, og personalet kan se og høre, at det smitter på mange andre områder i hverdagen.

Natur, udeliv og science

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børnene er klar til at gå på opdagelse! De udforsker og synes, at det som udgangspunkt er spændende at se på, opleve, eksperimentere med det, de omgiver sig med.

Børnene har daglige erfaringer med legepladsens muligheder. De fleste børn opfører sig hjemmevant i den ramme. De eksperimenter med kroppen, på legepladsens redskaber, og med deres kammarater leger de og udfordrer sig selv. Vejret er en stor medspiller på, hvad der skal ske. Er det regnvejr, så er det lege med vand og sand. Er det sommer og sol, kan man tegne på fliserne osv.

I Børnehuset Bakkevej har vi på legepladsen store bøgetræer, som om efteråret smider alle bladene og en masse bog. Børnene leger med, og i disse blade. De oplever at kunne gemme sig i dem, smide dem op i luften og se dem flyve ned igen. De kan samle de flotteste og lave mønstre osv. De samler og lægger i rækker og tæller og har ”tusind mange” bog i deres spande.

Om sommeren er det bær og blomster, som samles, smages på og leges med.

Brændenælder stikker, så dem lære børnene at holde sig fra, hindbærrene har torne, så her skal man også passe på. Snebærrene får man ondt i maven af, sige de voksne, så dem skal man også lære ikke må kommes i munden.

Kendskabet til naturen, og det der er i den, kommer i takt med, at børnene oplever og erfare i samspil med de andre børn og med de voksne.

Der er også natur og ude liv uden for lågen.

Børn og voksne tager på tur. I skoven, til søen og til stranden. Vi har omkring Bakkevej mange skønne natur områder.

Ikke alle børn er fortrolige med de større udfordringer, det mere ”vilde” ude liv giver.

Der skal øvelse til at gå i kuperet terræn, med større grene som skal forceres, og andre udfordringer der skal overvindes.

Børnene på Bakkevej bliver udfordret med det ”naturlige” vilde ude liv. Derfor kommer både vuggestue og børnehavebørn, ud både på legepladsen i det kendte og ”uden for lågen ” i det ukendte.

Børnene får hjælp til at klare udfordringerne. Både kropsligt og psykisk.

Det lykkes:

- Når vi arbejder med temaer omhandlende enkelt områder vedrørende natur ex. gå på opdagelse/krible-krable-forløb
- Når naturaktiviteter giver mulighed for at bruge sanserne ex. føle, lugte, smage, og bruge sin krop på forskellige måder
- Når de voksne, som et godt eksempel, også bruger deres sanser, og deltager aktivt med en undersøgende og nysgerrig tilgang, og viser hvordan man opdager nye ting og sager, men også følge børnenes "spor", hvad er det de opdager og undersøger
- Når vi bruger naturens invitationer, alt hvad vi kan opleve i naturen, til at udfolde, udforske og erfare

Praksiseksempel:

En gruppe børn fra børnehaven var på tur ved Langedamme. De voksne havde medbragt forskelligt udstyr til at undersøge med, små skovle, forstørrelseskopper og beholdere til at samle små krible-krabledyr i og en iPad til at søge mere viden, hvis der var behov for det. De fandt et sted, hvor de kunne grave efter regnorme. Børnene syntes, at regnormen var en mærkelig størrelse, den kunne både blive lang og kort, og tyk og tynd, og så kunne de voksne fortælle, at hvis man kom til at hakke den midt over, så kunne den godt leve videre, hvis man ikke lige kom til at hakke den over i dens bælte. Børnene fandt nogle edderkopper, som kom ned i forstørrelseskopperne, og så kunne de se, at edderkopper har hår på benene. Der var dog ingen, som smagte på en edderkop, heller ikke de voksne. Bagefter fandt børnene snegle, som de samlede i beholderne med en masse grønne blade, som sneglene kunne spise. Inden turen gik tilbage til børnehaven, blev alle dyr sluppet løs igen, men der var rigtig meget at snakke om på turen hjem.

Kultur, æstetik og fællesskab

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Hvilke tegn ser vi på at vores pædagogiske læringsmiljø understøtter at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

- At alle børn indgår i ligeværdige i forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrund i relationen og legen.
- At alle børn får mulighed for at dele, spejle sig i og fortolke egne og andres livserfaringer og hvor disse oplevelser har en kropslig dimension, fx kropslige fornemmelser og oplevelser.
- At alle børn får mulighed for at deltage i kreative aktiviteter, hvor de prøver forskellige materialer og redskaber af.

Hvordan tager vores læringsmiljø udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag?

I forhold til det fælles pædagogiske grundlag (side 6), er vi opmærksomme på barnet som individ og barnets nærmeste udviklingszone. Vi møder barnet, der hvor barnet er i sin udvikling.

I arbejdet med kultur, æstetik og fællesskab inddeler vi børnene i små læringsgrupper, dette for at give plads til det enkelte barn i et tillidsfuldt miljø.

Vi anerkender det enkelte barn og dets forskelligheder. Når vi møder alle børn med en anerkendende tilgang, viser vi, at alle børn er noget værd på trods af forskelligheder. Vi snakker om traditioner i egne og andres kultur.

I løbet af året har vi forskellige kulturelle aktiviteter og traditioner. Vi har fokus på bl.a. jul, fastelavn og påske, hvor vi fx synger, klippe-klistre og fortæller historier.

I forhold til æstetisk læring, tilbyder vi aktiviteter, hvor børnene kan afprøve forskellige materialer. Vi maler, tegner, klipper og modellerer.

Praksisfortælling:

Der holdes ofte samlinger i små grupper. Børnene har her mulighed for på demokratisk vis at have mulighed for at ytre sig og få en spirende forståelse af demokratiske processer.

Samlingerne er præget af gentagelser. I vuggestuen synges der de samme sange, og i børnehaven taler vi om dagen, årstiden, hvad vi skal spise, og hvad vi skal lave i dag. Gentagelserne og genkendeligheden giver børnene en tryk og forudsigelig start på dagen.

I vuggestuen bruger børnene ofte hænder og fødder, når der skal laves kreative aktiviteter. Børnenes deltagelse i eget værk er vigtigt, og den taktile sanselige tilgang vægtes højt. Hvad kan jeg mærke, når jeg får tegnet rundt om min fod. Hvad kan jeg mærke, når jeg maler med mine hænder, laver håndaftryk og laver finger- og fodmaling.

Praksisfortælling:

Vi har samlet blade i skoven til krans, vi bruger skovens materialer, og viser børnene, at de kan skabe noget smukt med det, som de selv har samlet. Børnene skal efter samling sætte blade på ståltråd. I små grupper kommer børnene op til bordet og deltager i aktiviteten med en voksen. *Anton og Lars sidder med voksen Lise og sætter forsigtigt bladene på ståltråden, som let bukkes og danner en løkke. Lars siger, "det er svært, jeg kan ikke". Lise siger "jeg vil gerne hjælpe dig, jeg ved du kan." Lars kigger på Lise og nikker. Lise holder ståltråden, og forsigtigt sætter Lars et efter et bladene på, til der er mange blade, og de danner starten af kransen. "Se, du kan godt" siger Lise, Lars smiler og siger "nu vil jeg godt selv". Lars fortsætter et stykke tid og siger så "nu er jeg færdig". Lise siger "skal vi hænge den op, så du kan lave videre på den senere?" "Ja" siger Lars, og sammen hænger de kransen op på snoren. Da Lars går væk fra bordet, siger han til Jakob, "se min krans, den har jeg lavet".*

Hvordan ses kultur, æstetik og fællesskab i samspil med de øvrige læreplanstemaer?

Når vi arbejder med ét læreplanstema, vil vi uundgåeligt også arbejde med andre læreplanstemaer.

Med et fokus på kultur, æstetik og fællesskab kommer bl.a. barnets alsidige personlige udvikling også i spil. Børnene tilegner sig erfaringer om sig selv og andre børn på tværs af forskellige kulturer.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

I Rudersdal kommune evaluerer vi indsatser og forløb vi arbejder med i hverdagen.

Det lykkes:

- Når vi med afsæt i faglig nysgerrighed laver indsatser og evaluerer dem på baggrund af data
- Når nysgerrighed på vores egen praksis opstår på baggrund af vores observationer, børnenes fortællinger, fælles faglig refleksion, det pædagogiske tilsyn og lign.
- Når det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse er grundlag for refleksioner i hverdagen og til personale møder.
- Når vi gennem indsatser og evaluering får ny viden om vores egen praksis.
- Når evalueringskulturen er med til at drive udvikling og forbedre praksis i børnehuset.

Til at undersøge forhold og planlægge indsatser, anvender vi værktøjet 'Skema til handling'/'udviklingsplan', som indeholder følgende:

- Hvad vil gerne vi arbejde med
- Hvad er vores mål med indsatsen
- Hvad vil vi gøre for at nå målet
- Hvad vil vi se efter for at vurdere, om vi er på vej til at nå målet
- Hvordan vurderer vi, om vi har nået målet
- Hvem gør hvad ifm. indsatsen

Når indsatser er gennemført evaluerer vi med et af Rudersdal Kommunes evalueringsværktøjer, postkort- eller EVP-modellen (Evaluering og videns informeret praksis).

Gennem disse værktøjer sætter vi fokus på:

- Hvilke mål havde vi opsat for indsatsen
- Hvilken data baserer vi evaluering på
- Hvad lykkedes vi godt med i indsatsen og hvorfor
- Hvad gik mindre godt i indsatsen og hvorfor
- Hvordan vil vi bruge vores nye viden

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

For at understøtte evalueringskulturen som udviklende for vores praksis, evalueres den pædagogiske læreplan med afsæt i evalueringer der er udført i børnehushets hverdag.

På den måde afspejler læreplanen de seneste indsatser og evalueringer i børnehuset, og læreplanen fungerer som et arbejdsredskab i praksis frem for en statisk beskrivelse.

Hvert andet år samler vi i børnehuset op på de evalueringer der er udført de seneste to år, og udvælger 2-3 evalueringer.

Evalueringerne udvælges på baggrund af, f.eks. At indsatsen har givet ny viden, at vi har ændret praksis på baggrund af den, at vi er stolte af indsatsen, at der stadig er noget at arbejde videre med eller lign.

De udvalgte evalueringer indskrives nederst på denne side. Derudover forholder vi os til de afsnit i læreplanen evalueringerne omhandler. Når vi forholder os til afsnittene, indskrives vi ny viden, ændring af praksis eller lign. som indsatsen har medført.

Når et afsnit i læreplanen redigeres skrives der en dato og et årstal under overskriften, så det er tydeligt, hvornår afsnittet senest er blevet ændret.

I perioden 2020-2021 har vi udvalgt følgende evalueringer:

- 'Inddragelse af børneperspektiv og udvidelse af børnenes relationskompetence' - Børneperspektiv, alsidig personlig udvikling og social udvikling
- 'Hvordan beskriver vi vores pædagogiske praksis ud i opslag på Aula' - Forældresamarbejde

I perioden 2022-2023 har vi udvalgt følgende evalueringer:

- 'Hvem er jeg?' - Alsidig personlig udvikling og Social udvikling
- 'Gå på opdagelse/krible-krable' - Alsidig personlig udvikling, Social udvikling, Natur, udeliv og science